

עריכה ופירושי המילים: אלי פררה.

המבקש את פירושי המילים לשיר- יצור קשר באתר.

תקנות עני / חיים נחמן ביאליק

הוי, כְּבֹר בָּאָה הָעֵת,
כְּבֹר הַגִּיעָה הַשְּׁעָה,
שְׁאֲנוּחַ גַּם-אָנִי,
לִיזֹר-מְנַדֵּל הַמְלַמֵּד,
מַעֲמָלִי הַקֶּלֶקֶל
הַמִּבְשָׁנִי כְּשִׁחִיף
וְהַמְלַחֵךְ שְׁאֲרִי.
אֵל יוֹדֵעַ לְבָבִי
כִּי נִלְאִיתִי מִנְשָׂא עוֹד,
אֵין הַכַּחוֹת הַקּוֹדְמִים,
גּוֹפִי פּוֹחַת, מַתְנַנֶּנֶה,
עֲמַל חֲמוֹר אֶכְלֶהוּ.
זֶה-לִי "זְמַנִּים" שְׁמוֹנָה,
מֵאֵז סִפְסַל הַמְלַמְדוֹת
יִשַׁח תַּחֲתִי, וַיִּמְעַט
דָּם תְּמַצִּיתִי וְחֶלְבִי;
זֶה-לִי "זְמַנִּים" שְׁמוֹנָה,
אֲרַבַּע שָׁנִים רְצוּפוֹת,
לֹא פְקַדְתִּי אֶת-נְוִי:
אֲשֵׁתִי, בְּנִי, שְׁיָחִיו –
וְאֵלֵהִים הוּא יוֹדֵעַ,
מֵה-יִתְעַשֵּׂף לְבָבִי,
הַמּוֹן מְעִי, גְּעֻגוּעִי
עַל-מַחְמָדֵי בַת-עֵינִי –
עַל-אֶפְרָחֵי הַקְּטָנִים,
עַל-זוּגְתֵי הַצְּנוּעָה
מֵרַת צְפָה שְׁתַּחֲיָה.
אֵךְ מָה אוֹכֵל עֲשֵׂה?
וּבְמֵרוֹמִים שְׁהַדִּי
כִּי לֹא-אוֹכֵל, לֹא-אוֹכֵל,
לְרֵאוֹת רֵיקָם אֶת-פְּנִיָהם,
טָרָם אֶקְבֹּץ עַל-גְּדִי
שְׁקָלִים ת"ק בְּמִזְמָנִים,

הוא הסך שהתגיתי,
בהפְרְדִי מביתי,
עם-זוגתי הצנועה
תנאי מפרש מתחלה,
תנאי בני-גד ובני-ראובן.

עתה, ברוך השם,
עוד שני "זמנים", רק שנים,
אטה שכמי לסבל,
אתפ'ש רצועת המלמדות,
עד-יצטרף המנגן –
שקלים ת"ק במזמנים –
אחר-כך – תם ונשלים,
שבח לאל בורא עולם!
וכעת חיה למועד,
אם-השם יחיני,
עוד לפני בעור חמץ,
עם-דמדומי החמה,
לכשיקרא הגבר –
והמספר הנצרך
על-מלואו יעמד
והגיע עד-ת"ק –
אז – עמד, ליזר-מנדל!
קום וכתב ספר כריתות
גם-לרצועה, לספסל,
גם-למלמדות – לצמיתות!
קום ומכר שלשתם יחד
אגב-חמץ בפרוטה,
ומעכשו עד-עולם
מכירה גמורה וחלוטה.
רב-לך רב, ליזר-מנדל,
חיי פרישות ונדודים,
להתענות בגבר
הרחק הרחק מקנך.
עבדות, טלטול, יסורים,
כבר שבעת – דיך!
שקלים ת"ק במזמנים

אם-אצרת – אשריך !
קום וברח, אל-תעמד,
עוף ודאה אל-קנך !
שם תחכה יונתך,
אפרחיך הקטנים –
ככה אמר אל-נפשי,
עם-לבי אשיחה,
בהעמיקי אל-ביסי,
צרור הכסף המתפזר,
ביום חבשי תרמילי,
אל-הדרך מתקן –
וכצל בנפי נשרים
אדא אל-ארבתי –
אשתי, לדי נחומי,
מה-יעלזו לקראתי !
אני משער בנפשי
את-חדותם הרבה:
– "מה הבאת-לי, בעלי ?"
– "מה הבאת לי, אבא ?"
כה עלי ?תמלאון,
יקיפוני בשאלות.
"לא-הבאתי מאומה,
אשתי, בני הטובים !
לא-הספיקה השעה
הכן מנות ותשורה
לכל-אחד ואחד.
אולם הבאתי
מנה אחת לבלבכם,
מנה יפה, נחמדה,
מנה אחת אפים,
היא תגרוש הדלות
מכל-פנות ביתנו,
היא תשלם נחמים
לנו חלף רישנו –
הן הבאתי צרור כסף,
שקלים ת"ק במזמנים !

שקלים קנטרין גדולים,
כסף עבר לסחר!

.....

ואני משער בנפשי
כל-הזיו והזחר
שיתמלא החדר
ומערכת השלחן
בהסבי ל"סדר"
עוד באותו הלילה,
ליל התקדש הפסח.
לכשיזוהיר היין
מן-הכוסות הטהורות,
וקטן בני יחיאל
ישא קולו הצלול,
ובהביטו אל-עיני
יקשה לשאל: "הו, אבא,
מה-נשתנה הלילה?"

ומיד אחר פסח,
אם-השם יחיני,
כשיפוח האביב
והבצאת תיבשנה,
בשעה טובה מצלחת,
חנות גדולה אפתחה
בעירנו הקטנה,
חנות לשם ולתהלה,
חנות – כמה שנאמר!

ואזי – איני חסר
בלתי מזל, הצלחה
ומעט רחמי שמים –
הן אני, ליזר-מנדל,
כבר עברתי בארץ,
מדותיה בשעלים,
ראות רבות ראיתי
מהנחות העולם
ומענגן פרקמטיא –

הָאָנִי, לִיזֹר-מְנַדֵּל,
קִבְּצָן רָמָה, בְּמַחִילָה,
אָעֵז פָּנִים לְכַחַשׁ
בְּהַשְׁגָּחָה, חִלְיָה?
הֵאִין אָב בְּשִׁמּוֹם?
אם-בְּלֵב אֵין אָמוּנָה?
הָאָם אֲשֵׁתִי צְפֹרָה
אֲשֶׁת חֵיל אֵינָנָה? —
הוּי, רַבּוּנוֹ שָׁל-עוֹלָם!
מְתִי, מְתִי יִגִיעַ
זֶה-הַיּוֹם אֶקְוֶנוּ —
לֹא בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם —
כִּי בְּלֵב נִמְקַ וּבָלָה.
זֶה-כְּבָר אַחוּשׁ מְדַקְרוֹת
כְּעֵין מְדַקְרוֹת מַחַט
מִצַּד חֲזִי הַשְׁמָאֵלִי,
כְּמוֹ תוֹלַעַת זוֹלָלָה
שָׁם מוֹצְצָת, מוֹצְצָת —
אוֹלָם אֵין בְּכֶךְ כְּלוּם;
לְכַשְׁאָבָא אֶל-בֵּיתִי,
לִי אֶכִינָה תְרִיקָה
וּמְעוֹזִי אֲשֶׁת חֵלֵב —
וְהִסִּירוּתִי כָל-מִכָּה
וְאַתְקֵן כָּל-מוֹם —
הֵה, כְּבָר בְּאֵה הַעֵת,
כְּבָר הַגִּיעָה הַשְׁעָה,
שְׁאָנוּחַ גַּם-אָנִי,
לִיזֹר-מְנַדֵּל הַמְלַמֵּד,
מְעַמְלֵי הַקְּלָקֵל;
שְׂיָבֹאוּ מְזוֹנוּתִי —
יִהְיוּ מְרוֹרִים כְּנֵית —
רַק-מִדְּךָ, כְּבִיכּוֹל,
רַק-מִדְּךָ, אָב רַחוּם.
תִּרְנ"ט.